

Soud: Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí: 02/23/2016
Spisová značka: 22 Cdo 5575/2015
ECLI: ECLI:CZ:NS:2016:22.CDO.5575.2015.1
Typ rozhodnutí: USNESENÍ
Heslo: Nezbytná cesta (o. z.)
Překážka věci rozsouzené (res iudicata)
Dotčené předpisy: § 151o odst. 3 obč. zák.
Kategorie rozhodnutí: C

22 Cdo 5575/2015

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Michala Králíka, Ph.D., a soudců JUDr. Jiřího Spáčila, CSc., a Mgr. Davida Havlíka ve věci žalobců: **a) K. Š., a b) J. Š.,** a obou zastoupených JUDr. Pavlou Krejčovou, advokátkou se sídlem ve Vlašimi, Jana Masaryka 1779, proti žalovaným: **1) L. K., a 2) Ing. J. K., CSc.,** oběma zastoupeným Mgr. Jiřím Bártou, LL.M., advokátem se sídlem v Praze 1 – Starém Městě, Ovocný trh 1096/8, o zřízení věcného břemene, vedené u Okresního soudu v Benešově pod sp. zn. 10 C 291/2009, o dovolání žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 9. února 2012, č. j. 28 Co 468/2011-229, takto:

I. Dovolání **se odmítá.**

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

Odůvodnění:

Podle § 243c odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. prosince 2012 (viz čl. II. bod 7. zákona č. 404/2012 Sb. – dále jen „o. s. ř.“) v odůvodnění usnesení, jímž bylo dovolání odmítnuto nebo jímž bylo zastaveno dovolací řízení, dovolací soud pouze stručně vyloží důvody, pro které je dovolání opožděné, nepřipustné, zjevně bezdůvodné nebo trpí vadami, jež brání pokračování v dovolacím řízení, nebo pro které muselo být dovolací řízení zastaveno.

Okresní soud v Benešově (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 23. května 2011, č. j. 10 C 291/2009-176, ve znění opravného usnesení ze dne 8. listopadu 2011, č. j. 10 C 291/2009-205, zamítl žalobu na zřízení věcného břemene ve prospěch vlastníků objektu stojícího na pozemku v obci S., spočívajícího v právu chůze a jízdy přes pozemek st. parc. č. 2071/25 v obci a katastrálním území S. ve vlastnictví obou žalovaných a přes pozemek st. parc. č. 2157 v obci a k. ú. S. ve vlastnictví žalované 1), a to v rozsahu podle geometrického plánu č. 256-229/2006 vypracovaného dne 22. listopadu 2006 obchodní společností GEOREAL s. r. o. (výrok I.), a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok II.).

K odvolání žalobců Krajský soud v Praze (dále jen „odvolací soud“) rozsudkem ze dne 9. února 2012, č. j. 28 Co 468/2011-229, rozsudek soudu prvního stupně ve znění opravného usnesení změnil ve výroku II. tak, že žalobci jsou povinni společně a nerozdílně zaplatit žalovaným na nákladech řízení 30 438 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok I.), rozsudek soudu prvního stupně ve znění opravného usnesení ve výroku I. potvrdil (výrok II.) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok III.).

Proti rozsudku odvolacího soudu podali žalobci dovolání, které považují za přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Nesouhlasí s tím, že by měli znovu zažalovat svého souseda J. B., kterého žalovali již v roce 2005, neboť dřívější rozhodnutí tvoří překážku věci pravomocně rozsouzené. S J. B. s ohledem na silně narušené vztahy nelze uzavřít ani dohodu. Žalovaní umožňují žalobcům průchod přes své pozemky a stavebními úpravami si sami rozdělili pozemek napůl. Žalobci jsou ochotni nést náklady s přístupem přes pozemky žalovaných, navržená smlouva o zřízení věcného břemene však byla pro žalobce nepřijatelná. Soud prvního stupně v rozporu se závazným názorem odvolacího soudu nezjišťoval přiměřenost navržených smluvních podmínek. Žalobci zdůrazňují, že současnou situaci zavinila obec S., která byla povinna zajistit žalobcům přístup k jejich nemovitosti, přesto obecní pozemek prodala žalovaným. Není přitom pravdou, že by možnost odkoupení obecního pozemku odmítli žalobci. Rozporují závěr soudu prvního stupně, že zřízení cesty přes pozemky žalovaných by bylo doprovázeno zásadními terénními úpravami, značnými náklady a dojde k devastaci pozemků žalovaných. Žalovaní se staví do pozice „poškozených dobráků“ manipulujících se skutečnostmi ve svůj prospěch, neboť žalobci jim nabídli podíl na nákladech za výstavbu zídky a plotu a žalovaní se ke zřízení věcného břemene zavázali kupní smlouvou ze dne 28. 5. 2007, takže jsou povinni průchod a průjezd přes své pozemky zajistit. Žalobcům nevyhověl ani odvolací soud, který se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně. Právní závěry jsou podle žalobců v extrémním nesouladu se skutkovými zjištěními. Závěrem navrhuje, aby dovolací soud zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaní se k dovolání nevyjádřili.

Obsah rozsudků soudů obou stupňů, jakož i obsah dovolání jsou účastníkům známy a tvoří obsah procesního spisu, a proto na ně dovolací soud pro stručnost odkazuje.

Podle hlavy II. – ustanovení přechodných a závěrečných – dílu 1 – přechodných ustanovení – oddílu 1 – všeobecných ustanovení – § 3028 odst. 1, 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, tímto zákonem se řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti. Není-li dále stanoveno jinak, řídí se ustanoveními tohoto zákona i právní poměry týkající se práv osobních, rodinných a věcných; jejich vznik, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se však posuzují podle dosavadních právních předpisů.

Jelikož o nároku žalobců na zřízení nezbytné cesty bylo pravomocně rozhodnuto před 1. lednem 2014, postupoval dovolací soud při posouzení tohoto nároku podle příslušných ustanovení zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“).

Dovolání není přípustné.

Dovolání může být v řešené věci přípustné proti rozsudku odvolacího soudu podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek, které zakládají zásadní právní význam napadeného rozhodnutí.

Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 se nepřihlíží.

Protože dovolání opírající se o § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je přípustné jen pro řešení právních otázek, je v tomto případě dovolatelka oprávněna napadnout rozhodnutí odvolacího soudu jen z dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. V dovolání proto nelze uplatnit dovolací

důvod podle § 241a odst. 3 o. s. ř. (a dovolací soud tak musí vycházet ze skutkových zjištění učiněných v nalézacím řízení, což znamená, že se nemůže zabývat jejich správností) ani dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.

Dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu, ve kterém byl jeho výrok napaden (§ 242 odst. 1 o. s. ř.). Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédně též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny.

Při posuzování přípustnosti dovolání pro řešení otázky zásadního právního významu se předpokládá, že dovolací soud bude reagovat na právní otázku, kterou dovolatel konkrétně vymezí [k tomu srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. června 2004, sp. zn. 21 Cdo 541/2004 (uveřejněné pod C 3080 v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, C. H. Beck – dále jen „Soubor“), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2004, sp. zn. 29 Odo 775/2002 (uveřejněné v časopise Právní rozhledy, 2005, č. 12, str. 457) a řada dalších, *implicitě* též nálezy Ústavního soudu ze dne 20. února 2003, sp. zn. IV. ÚS 414/01 (dostupné na <http://nalus.usoud.cz>)].

Závěr, že napadené rozhodnutí nemá ve věci samé po právní stránce zásadní význam, přitom Nejvyšší soud přijal s vědomím faktu, že Ústavní soud nálezem pléna ze dne 21. února 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, zrušil ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. až uplynutím 31. prosince 2012, a s přihlédnutím k tomu, že v době podání dovolání měli dovolatelé právo legitimně očekávat, že splnění podmínek formulovaných ustanovením § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. povede k věcnému přezkumu jimi podaného dovolání [k tomu srovnej též nálezy Ústavního soudu ze dne 6. března 2012, sp. zn. IV. ÚS 1572/11 (dostupný na <http://nalus.usoud.cz>)].

Žalobci v první řadě namítají, že dřívější rozhodnutí vůči J. B. tvoří překážku věci pravomocně rozsouzené.

Tato námitka přípustnost dovolání nezakládá.

Nejvyšší soud v usnesení ze dne 7. srpna 2007, sp. zn. 30 Cdo 2966/2006 (uveřejněném pod č. C 5368 v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, C. H. Beck – dále jen „Soubor“), dovodil, že „překážka věci pravomocně rozhodnuté nastává v první řadě tehdy, jde-li v novém řízení o projednání stejné věci. O stejnou věc se jedná tehdy, jde-li v novém řízení o tentýž nárok nebo stav, o němž již bylo pravomocně rozhodnuto, a týká-li se stejného předmětu řízení a týchž osob. Není samo o sobě významné, mají-li stejné osoby v novém řízení rozdílné procesní postavení. Tentýž předmět řízení je dán tehdy, jestliže tentýž nárok nebo stav vymezený žalobním návrhem vyplývá ze stejných skutkových tvrzení, jimiž byl uplatněn (ze stejného skutku). Řízení se týká stejných osob rovněž, jestliže v novém řízení vystupují právní nástupci (z důvodu universální nebo singulární sukcese) osob, které byly účastníky pravomocně skončeného řízení. [...] Pro posouzení, zda je dána překážka věci pravomocně rozhodnuté, není významné, jak byl soudem skutek (skutkový děj), který byl předmětem původního řízení, posouzen po právní stránce. Překážka věci pravomocně rozhodnuté nastává i tehdy, jestliže skutek (skutkový děj) byl soudem v původním řízení posouzen po právní stránce nesprávně nebo neúplně. O stejný předmět řízení jde také tehdy, jestliže byl stejný skutek (skutkový děj) v novém řízení právně kvalifikován jinak než v řízení původním“ [dále např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. listopadu 2010, sp. zn. 22 Cdo 4902/2008 (dostupné na www.nsoud.cz)].

Z rozsudku Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 22. května 1987, sp. zn. 2 Cz 12/87 (uveřejněného pod č. 39/1988 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek), se podává, že

překážka věci pravomocně rozhodnuté není dána v tom případě, jde-li sice v novém řízení o tentýž právní vztah mezi týmiž účastníky, avšak opírá-li se nově uplatněný nárok o jiné skutečnosti, které tu nebyly v době původního řízení a k nimž došlo až později [obdobně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. července 2001, sp. zn. 28 Cdo 1110/2001 (uveřejněné pod č. C 622 v Souboru)].

V posuzovaném případě soudy obou stupňů dospěly ke shodnému závěru, že rozhodnutí soudu prvního stupně ze dne 19. října 2005, č. j. 12 C 167/2005-28, ve vztahu mezi žalobci a J. B. nezakládá překážku věci rozhodnuté, neboť se změnil skutkový stav věci v tom, že část pozemku parc. č. 2071/3 v k. ú. S., který ke dni rozhodnutí vlastnila obec S. a přes který měli žalobci možnost přístupu ke svým nemovitostem, koupili od obce S. žalovaní. Žalobcům tak odpadla možnost přístupu k jejich stavbě z veřejně přístupného pozemku (místní komunikace).

Se závěry soudů obou stupňů se Nejvyšší soud zcela neztotožňuje. Jak vyplývá z rozhodnutí soudu prvního stupně ze dne 19. října 2005, č. j. 12 C 167/2005-28, žaloba na zřízení nezbytné cesty přes pozemek J. B. byla zamítnuta z toho důvodu, že s pozemkem žalobců sousedil pozemek parc. č. 2071/3 ve vlastnictví obce S., který byl určen veřejnému užívání jako místní komunikace, a proto přístup k pozemkům žalobců bylo lze zajistit jinak. Není sporu o tom, že od vydání daného rozhodnutí část pozemku parc. č. 2071/3, kterou žalobci dříve používali k příchodu a příjezdu ke stavbě byla převedena z obce S. na žalované. Tato skutečnost ovšem sama o sobě podle dovolacího soudu nepostačuje k závěru, že se změnila skutečnosti okolnosti žaloby vedené u soudu prvního stupně pod sp. zn. 12 C 167/2005, neboť dané rozhodnutí soudu prvního stupně bylo postaveno na závěru, že pozemek parc. č. 2071/3 je pozemkem věnovaným obecnému užívání jako místní komunikace, a nikoliv na tom, komu uvedený pozemek či jeho část patří. Z tohoto pohledu je případné posouzení otázky (ne)existence překážky pravomocně rozhodnuté předčasné. Na správnosti závěrů odvolacího soudu ovšem tato skutečnost nemůže ničeho změnit, neboť z judikatury dovolacího soudu se podává, že existence účelové komunikace (obdobně místní komunikace) na přilehlém pozemku je překážkou pro zřízení práva nezbytné cesty k ní [k tomu srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2009, sp. zn. 22 Cdo 1601/2006 (dostupný na www.nsoud.cz), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. ledna 2013, sp. zn. 22 Cdo 2507/2011 (uveřejněné pod č. C 12 242 v Souboru)]. Jinými slovy řečeno, pokud by na pozemcích žalovaných, přes něž se žalobci domáhají zřízení nezbytné cesty, existovala veřejně přístupná účelová komunikace nebo místní komunikace, nebyla by sice dána překážka věci pravomocně rozhodnuté ve vztahu k J. B., ale přesto by s ohledem na uvedená rozhodnutí Nejvyššího soudu na pozemcích žalovaných nezbytná cesta zřídit nešla. Vzhledem k tomu by ani nesprávné posouzení závěru o neexistenci překážky věci pravomocně rozhodnuté nemohlo dovolatelům přinést příznivější rozhodnutí ve věci. Námitka silně narušených vztahů mezi žalobci a J. B. je pak pro posouzení věci irelevantní.

Dovolatelé dále nesouhlasí s tím, že nezbytnou cestu je možné lépe zajistit přes pozemek J. B.

Tato námitka přípustnost dovolání nezakládá.

Z judikatury dovolacího soudu se podává, že při zřizování nezbytné cesty je třeba dbát, aby právo vlastníka pozemku bylo omezeno co možno nejméně [rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. července 2005, sp. zn. 22 Cdo 1897/2004 (publikovaný pod č. 32/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek)]. Případá-li do úvahy více možností, jak zřídit nezbytnou cestu, je třeba vybrat tu, která bude pro vlastníka zatíženého pozemku nejméně obtěžující; je třeba též vážit, zda by méně zatěžující a přiměřenější z hlediska požadavku minimalizace zásahů do vlastnického práva vlastníka zatěžovaného pozemku nebylo vhodnější zřídit cestu přes pozemek jiného vlastníka. Zákon nestanoví výslovně kritéria pro posouzení toho, jaká varianta je méně zatěžující a tudíž přiměřenější. Je třeba vzít do úvahy zejména výměru části pozemku, která má sloužit jako

nezbytná cesta, způsob využívání zatěžovaného pozemku i stavby, které má cesta sloužit, a míru rušení jeho vlastníka. Významná je i skutečnost, že na pozemku, který připadá pro zřízení nezbytné cesty do úvahy, je již vybudována cesta. Pohodlí oprávněného při užívání cesty není hlavním kritériem, při existenci více přibližně rovnocenných variant by však neměla být volena ta, která by umožňovala užívat cestu jen s většími obtížemi. Po zvážení těchto i dalších okolností je na úvaze soudu v nalézacím řízení, aby určil nejprůměřenější variantu vedení cesty; jeho úvahu by dovolací soud mohl přezkoumat jen v případě, kdyby byla zjevně nepřiměřená [rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. března 2013, sp. zn. 22 Cdo 2711/2011 (uveřejněný pod č. C 12 461 v Souboru)].

V posuzovaném případě soudy obou stupňů shodně dospěly k závěru, že není namístě zřídit nezbytnou cestu přes pozemky žalovaných z toho důvodu, že existuje jiná varianta vedoucí přes pozemek J. B., která vede po rovině, je bez terénních nerovností a je kratší nežli cesta přes pozemky žalovaných. Přístup žalobců přes pozemek J. B. by si vyžádal jen náklad se zřízením brány v plotu, kterým si pan B. oplotil svůj pozemek. Naopak cesta přes pozemky žalovaných vede strmým terénem, s několika terénními nerovnostmi a je delší než cesta přes pozemek J. B. Případné věcné břemeno by výrazně znehodnotilo pozemky žalovaných, protože cesta v místě, kudy je jediné s ohledem na terén možná, by dělila pozemky žalovaných napůl. Naopak nemovitosti J. B. by takto výrazně znehodnoceny nebyly, zvláště když J. B. cestu sám pro sebe již řadu let užívá. Také stavební náklady spojené se zřízením cesty přes pozemky žalovaných by byly značné.

Žalobci s těmito závěry nesouhlasí, přičemž jejich výhrady jsou spíše polemikou se zjištěným skutkovým stavem, když rozporují skutečnosti, na nichž stojí závěr, že cesta přes pozemek J. B. je vhodnější. Dovolací soud ovšem připomíná, že v dovolání přípustném pouze podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není dovolací soud skutkový stav oprávněn přezkoumávat (srovnej § 237 odst. 3 část věty za středníkem ve spojení s § 241a odst. 3 o. s. ř.). Soudy obou stupňů přitom posoudily zjištěný skutkový stav způsobem přiměřeným a dovolací soud jim nemá v tomto ohledu čeho vytknout.

Na správnosti závěrů by přitom ničeho nemohla změnit skutečnost, že by současný stav zapříčinila obec nebo že se žalovaní zavázali žalobcům smluvně zřídit přes jejich pozemky. Lze totiž souhlasit se závěrem, že žalobci mohou s žalovanými vyjednat uzavření smlouvy o zřízení věcného břemene nebo se mohou domáhat uzavření patřičné smlouvy soudní cestou. Závazek žalovaných ovšem nemůže vést bez dalšího k tomu závěru, že jedinou přijatelnou variantou pro zřízení nezbytné cesty je pozemek žalovaných.

Jelikož dovolání nebylo shledáno jako přípustné, Nejvyšší soud je podle § 243b odst. 5 věty první ve spojení s § 218 písm. c) o. s. ř. odmítl.

Výrok o náhradě nákladů dovolacího řízení vychází z § 243b odst. 5, § 224 odst. 1, § 151 odst. 1 a § 146 odst. 3 o. s. ř. Jelikož v dovolacím řízení byla úspěšná strana žalovaná, měla by obecně nárok na náhradu řízení. Nicméně uznatelné náklady žalovaným v dovolacím řízení nevznikly, a proto jí dovolací soud náhradu nákladů dovolacího řízení nepřiznal.

Proti tomuto usnesení není opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 23. února 2016

Mgr. Michal Králík, Ph.D. předseda senátu

